

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9CoPom/3/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113231787
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 03. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Barcajová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2014:2113231787.2

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v právnej veci starostlivosti o maloleté dieťa: H. P., narodený XX.XX.XXXX, t.č. umiestnený v O. domove, G. XX, Y., zastúpený Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Trnave, dieťa matky J. P., narodenej XX.XX.XXXX, trvale bytom gen. A. 2, Trnava, t.č. umiestnená v nemocnici S. U., G., Y., zastúpená opatrovníčkou S. P., rodenou E., narodenou XX.XX.XXXX, bytom gen. A. XXXX/X, Y., otec v rodnom liste neuvedený, na návrh K. P., narodenej XX.X.XXXX, bytom gen. A. 2, Y., o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, na odvolanie navrhovateľky K. P., bytom Y., ten. A. 2, zastúpená advokátkou JUDr. Jarmilou Záhradníkovou, Pluhová 78, 831 03 Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č.k. 10P/85/2013-11 zo dňa 25. novembra 2013 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa z r u š u j e.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol. Mal preukázané, že maloletý H. má dva mesiace, je v náhradnej starostlivosti vykonávanej v O. domove v Y.. Matka maloletého je od 17.09.2013 po havárii umiestnená v nemocnici v Taliansku, dieťa v rodnom liste otca uvedeného nemá. Navrhovateľka - sestra matky maloletého sa chce o maloletého starať toho času namiesto matky. Súd sa v danom prípade nestotožnil s dôvodmi uvádzanými navrhovateľkou, pre ktoré by mal zveriť maloletého do jej osobnej starostlivosti. Pre vydanie predbežného opatrenia nepovažoval za splnené žiadne podmienky, nakoľko maloletý sa nenachádza v situácii, kedy by sa ocitol bez akejkoľvek starostlivosti alebo aby bol jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený. Bolo zistené, že maloletý sa nachádza v náhradnej starostlivosti (O. domov, G. XX, Y.), kam bol umiestnený na základe právoplatného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Naviac navrhovateľka žiadnym právne relevantným spôsobom nepreukázala hroziace nebezpečenstvo alebo zhoršovanie sa postavenia maloletého dieťaťa či iného účastníka konania. Zmysel predbežného opatrenia je zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu postavenia účastníka konania, v danom prípade navrhovateľky, maloletého H. alebo jeho matky, čo by v prípade nevydania predbežného opatrenia preukázané nebolo. Súd nepovažoval za preukázané nebezpečenstvo bezprostredne hroziacej ujmy, pretože táto nebola nijakým spôsobom špecifikovaná, označená a preukázaná, nebol predložený súdu žiaden relevantný dôkaz, na základe ktorého by bola aspoň osvedčená potreba úpravy vzťahov vo forme predbežného opatrenia. Nestotožnil sa preto s potrebou riešiť momentálny stav vydaním predbežného opatrenia a to i z dôvodu, že nevidel akútnu potrebu dočasnej úpravy vzťahu matky a tety maloletého, ktorá by nezniesla odklad. Poukázal tiež na ďalšie konania na súde, kde bude potrebné riešiť a vysporiadať sa s návrhom navrhovateľky na zverenie maloletého do jej náhradnej osobnej starostlivosti, teda o jej návrhu bude riadne rozhodnuté po vykonanom dokazovaní rozsudkom. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil aplikáciou ustanovení § 74, 75, 75a, 76 ods. 1 písm. b) a f) OSP.

Proti tomuto uzneseniu podala v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľka a poukázala na to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a je v rozpore so

zákonom. Súd konštatoval, že dieťa nie je aktuálne ohrozené, pretože maloletý je umiestnený v detskom domove, kde mu nehrozí žiadna ujma a preto nie sú splnené podmienky na vydanie predbežného opatrenia. Argumentovala, že súd sa nedostatočne zaoberal otázkou, či je život, zdravie a priaznivý vývoj maloletého vážne ohrozený alebo narušený (75a OSP). Skutočnosť, že maloletý je umiestnený v náhradnom zariadení neznamena, že je mu poskytnutá všetka starostlivosť potrebná pre jeho zdravý a priaznivý vývoj. Tu sú zabezpečené fyzické potreby dieťaťa, no ústavná starostlivosť nie je spôsobilá poskytnúť maloletým deťom uspokojovanie pre zdravý duševný rozvoj osobnosti, pričom uspokojovanie týchto potrieb je pre nerušený vývoj dieťaťa tým dôležitejšie, čím je dieťa mladšie. Starostlivosť v detskom domove najmä vzhľadom na to, že táto je poskytovaná osobami, ktoré k maloletému nemajú hlbší osobný vzťah a ktoré sa často striedajú a tiež vzhľadom na to, že v detskom domove na jednu opatrovateľku pripadá väčší počet detí, v žiadnom prípade nemôže nahradiť starostlivosť jedinej osoby, ktorá je s dieťaťom nepretržite. V súčasnosti sa teda dieťa nachádza v situácii, kedy je ohrozené jeho duševné zdravie a priaznivý vývoj a teda je nevyhnutnosť túto situáciu riešiť bezodkladne. Podľa názoru odborníkov súd by mal primerane zachovať rodinné väzby, resp. väzby medzi dieťaťom a jemu blízkymi osobami. Umiestnenie do ústavnej starostlivosti, hoci len dočasné by malo byť posledným možným riešením. Ústavná starostlivosť by mala byť až tou poslednou možnosťou, až ak všetky ostatné zlyhávajú. Aj zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálno-právnej ochrane detí a o sociálnej kuratele preferuje výchovu a všestranný vývin dieťaťa v jeho prirodzenom rodinnom prostredí a náhradné prostredie pre dieťa len vtedy, keď nemôže byť vychovávané vo vlastnej rodine. Považuje za nepochybné, že práve v tomto vývinovom období maloletého je materská osoba nenahraditeľnou osobou a nikdy ju nemôže nahradiť starostlivosť detského domova. Matka maloletého je v súčasnosti v kóme a nemôže sa objektívne o maloletého H. postarať. O maloletého sa chce postarať jeho biologická rodina - sestra matky za pomoci ďalších príbuzných a nikdy nemôže žiadna inštitúcia dieťaťu nahradiť jeho vlastnú rodinu. Maloletý už bol vystavený prvotnému vážnemu stresu, je bez svojej matky a navrhovateľka mu chce nahradiť materskú osobu, aby bolo v čo najlepšom záujme o maloletého postarané. Je samozrejmé, že v najlepšom záujme bábätko je byť s matkou, ale keď to nie je objektívne možné, je dobre, aby bolo v starostlivosti jednej osoby, ktorá sa bude oň starať a nahradí biologickú matku tak, aby si dieťa mohlo vytvoriť vzťahovú väzbu, ktorá je základným predpokladom zdravého psychického vývinu. Táto väzba sa vytvára od prvých dní života dieťaťa. Akékoľvek narušenie sa odzrkadlí na psychickom vývoji dieťaťa. Poukázala tiež na to, že dieťa si väzbu na konkrétnu osobu vytvára medzi štvrtým až deviatym mesiacom života, ktorej neprítomnosť je nahraditeľná len za cenu utrpenia, strádania a smútku. V súčasnosti je pre maloletého najdôležitejšie, aby sa o neho starala jedna osoba a nie cirkulujúci personál, kde nemá šancu vytvoriť si vzťahovú väzbu, ktorá je pre zdravý vývoj dieťaťa nenahraditeľná. Čím dlhšie bude v detskom domove, tým viac bude ohrozený jeho priaznivý vývoj. Prvostupňový súd konštatoval, že o maloletého je po všetkých stránkach postarané v detskom domove, avšak opomenul, že základnou biologickou potrebou dieťaťa nie je len jedlo a strecha nad hlavou, ale aj láska a cit, ktorá je nenahraditeľná. Preto žiadala, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa tak, že nariadi, aby bol maloletý dočasne zverený do starostlivosti navrhovateľky a aby bolo prikázané detskému domovu, kde je dieťa umiestnené, odovzdať maloletého navrhovateľke K. P..

Následne doložila do spisu doklady preukazujúce jej osobné, majetkové, zárobkové pomery a spôsobilosť starať sa o dieťa.

Kolíznym opatrovníkom sa k predmetnému odvolaniu písomne vyjadril. Uviedol, že navrhovateľka - teta maloletého K. P. trvale žije v Y.. Maloletý ihneď po umiestnení do detského domova bol umiestnený v profesionálnej rodine, kde sa o neho stará profesionálna matka, tak je zabezpečený jeho priaznivý fyzický, psychický, sociálny a citový vývin. Vzhľadom k tomu, že maloletému je poskytovaná riadna starostlivosť v profesionálnej rodine, odporúča rozhodnúť vo veci samej až po vykonaní dokazovania a preukázaní skutočností potrebných na rozhodnutie vo veci samej.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku - ďalej len OSP), po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou - podal ho včas účastník konania (§ 201, 204 OSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 OSP), a to v zákonom stanovenej lehote (§ 204 OSP), preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania, prejednal postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné podľa

§ 221 ods. 1 písm. e) OSP zrušiť. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie vydal pomerom hlasov 3:0, t.j. jednohlasne (§ 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z.z.).

Predmetom konania vedeného na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 10P/85/2013 je nariadenie predbežného opatrenia v zmysle § 75a OSP o odovzdaní maloletého do starostlivosti K. P.. Súd prvého stupňa návrh navrhovateľky na nariadenie tohto predbežného opatrenia zamietol. Predmetom odvolacieho konania v dôsledku včas podaného odvolania navrhovateľky je preskúmanie napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal.

Z obsahu spisu vyplýva, že dňa XX.XX.XXXX sa narodil maloletý H. P., matka dieťaťa J. P. dieťa opustila a preto uznesením Okresného súdu Trnava 18PPom/2/2013-5 zo dňa 18.09.2013 bol podľa § 75a OSP maloletý dočasne zverený do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov a to do O. domova, G. XX, Y.. Okresný súd Trnava uznesením 18P/15/2014-1 zo dňa 20.02.2014 začal konanie o zverenie maloletého H., narodeného XX.XX.XXXX, do náhradnej starostlivosti.

Navrhovateľka - teta maloletého dňa 20.11.2013 podala podnet na vydanie predbežného opatrenia v zmysle § 75a OSP a žiada, aby bol maloletý zverený do jej starostlivosti a O. domov G. XX, Trnava by bol povinný jej ho odovzdať.

Maloletý H. ihneď po umiestnení do detského domova bol premiestnený do profesionálnej rodiny, stará sa o neho profesionálna matka. Biologická rodina nadviazala s maloletým H. dňa 22.11.2013 osobný kontakt, ďalšie návštevy prebehli v decembri 2013 a ako stará matka, tak i navrhovateľka K. P. sa aktívne venovali dieťaťu, zaujímali sa o zdravotný stav, režim dieťaťa, obľúbené činnosti, spánok, kúpanie, jedlo, hračky a iné. Návštevy maloletého s biologickou rodinou boli plné emócií, rodina má záujem o dieťa a má záujem napĺňať jeho potreby (porovnaj správu č.l. 74 spisu).

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny oznámil, že navrhovateľka je rozhodnutá vziať si dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti, prípadne si ho i osvojiť. Chce sa o dieťa postarať, na starostlivosť o maloletého sa cíti byť pripravená. Dieťa navštevuje, zmenila zamestnanie, v ktorom bude pracovať len vo večerných hodinách (od 20,00 hod. do 24,00 hod.). V prístupe navrhovateľky vidieť odhodlanie, lásku k sestre i k maloletému dieťaťu, určitú zrelosť, spoľahlivosť a vytrvalosť. V Taliansku má vytvorené dostatočné zázemie, aby sa o dieťa mohla a dokázala postarať, preto neboli zistené rizikové faktory, ktoré by spochybňovali jej spôsobilosť postarať sa o dieťa (porovnaj správu č.l. 73 spisu).

Z doložených podkladov možno uzavrieť, že navrhovateľka K. P. je tetou maloletého vo veku 33 rokov. Jej trvalým bydliskom je Y., ulica generála A., žije a pracuje v Taliansku, na adrese San Nicola La Strada Via Fratelli Catroli N.152, Caserta. Je slobodná, zamestnaná, sebestačná, prejavuje skutočný a úprimný záujem o maloletého.

Dieťa s prihliadnutím k zmenám, ktoré nastali po rozhodnutí súdu prvého stupňa, nie je umiestnené v detskom domove, ale v profesionálnej starostlivosti fyzickej osoby, má zabezpečenú všetku potrebnú starostlivosť, stará sa o neho profesionálna matka a to v domácom prostredí, kde dieťa prosperuje, kde dobre nadviazalo aj kontakt s biologickou rodinou. Navrhovateľka sa v konaní vo veci samej domáha zverenia maloletého do jej osobnej starostlivosti. Po zverení dieťaťa odíde s ním do Talianska, čím sa zmení obvyklý pobyt dieťaťa.

Odvolací súd má v danom prípade za preukázané, že súd prvého stupňa dospel k správnejmu záveru, keď nepovažoval splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia a to okamžité odovzдание dieťaťa do starostlivosti jeho tety. V konaní bolo preukázané to, že rodina nadviazala s maloletým kontakt, prejavila k nemu citové väzby, ktoré dieťa opätuje a je v záujme rodiny, i v záujme maloletého, aby sa tieto väzby prehlbovali i do budúcnosti, o čo sa navrhovateľka usiluje a o čom sa na súde vedie konanie vo veci samej. Ani podľa názoru odvolacieho súdu neboli splnené podmienky pre okamžitú úpravu pomerov dieťaťa, keďže nateraz je o dieťa ako po stránke fyzickej, tak i po stránke psychickej, náležite postarané,

jeho zdravie alebo priaznivý vývoj je zabezpečený individuálnou starostlivosťou v profesionálnej rodine profesionálnou matkou a preto okamžitý zásah súdu nie je naplnený.

Ustanovenie § 81 OSP taxatívne vymenúva prípady, keď súd môže začať konanie aj bez návrhu. O začatí konania bez návrhu súd vydá uznesenie, ktoré treba doručiť účastníkom do vlastných rúk, ak zákon neustanovuje inak.

Podľa § 75a ods. 1 OSP ak sa ocitne maloleté dieťa bez akejkoľvek starostlivosti alebo ak je jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj vážne ohrozený alebo narušený, súd bez návrhu alebo na návrh orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitných predpisov predbežným opatrením nariadi, aby bolo maloleté dieťa dočasne zverené do starostlivosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ktorú v uznesení určí.

Predpokladom pre nariadenie predbežného opatrenia podľa § 75a OSP je

- maloleté dieťa sa ocitne bez akejkoľvek starostlivosti,
- alebo jeho život, zdravie alebo priaznivý vývoj je vážne ohrozený alebo narušený,
- ďalej podanie návrhu orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitných predpisov,
- alebo začatie konania bez návrhu.

Týmto predbežným opatrením sa poskytuje ochrana len maloletému dieťaťu a to bezodkladne. K nariadeniu tohto predbežného opatrenia dochádza vtedy, ak je maloleté dieťa bez akejkoľvek starostlivosti alebo ak hrozí závažné poškodenie jeho života, zdravia a priaznivého vývoja. Vážnosť situácie, v ktorej sa dieťa ocitlo, je potrebné riešiť bezodkladne. Predbežné opatrenie podľa § 75a OSP možno nariadiť na návrh, ako aj bez návrhu. Subjektom oprávneným na podanie návrhu je výlučne orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitných predpisov.

Podmienkou pre nariadenie predbežného opatrenia podľa § 75a ods. 1 OSP je, aby návrh na takýto postup súdu podal buď orgán poverený výkonom sociálnoprávnej ochrany detí alebo aby súd toto predbežné opatrenie nariadil i bez návrhu, k čomu musí predchádzať začatie konania uznesením v zmysle § 81 ods. 1 a 3 OSP.

Nariadenie tohto druhu predbežného opatrenia bez návrhu predstavuje výnimku zo zásady, že konanie o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia je konaním návrhovým. Okamžite, ako súd zistí, že sú dané predpoklady pre nariadenie predbežného opatrenia a návrh nebol podaný, rozhodne o začatí konania podľa § 81 ods. 1 OSP a predbežné opatrenie nariadi. V opačnom prípade konanie nezačne a osobu, ktorá k takémuto konaniu prípadne dala podnet, s tým neformálne oboznámi.

V danom prípade súd prvého stupňa dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia, s ktorým záverom sa stotožňuje aj odvolací súd, preto nebolo dôvodné rozhodnúť o zamietnutí návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, keďže návrh nebol podaný, súd nevidel dôvod na začatie konania bez návrhu a preto ho nemohol zamietnuť.

Z obsahu spisu vyplýva že v danom prípade nedošlo k podaniu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa osobitných predpisov, ale súd rozhodol na základe podnetu na vydanie predbežného opatrenia (porovnaj č. I. 2, 18 spisu). V takomto prípade súd mohol posúdiť len to, či sú splnené podmienky na začatie konania podľa § 81 ods. 1 OSP, a ak by boli splnené, mal by začať konanie a predbežné opatrenie bezodkladne

nariadiť. Ak by podmienky na nariadenie predbežného opatrenia neboli splnené, konanie by nezačal a o veci by nerozhodoval.

Podľa § 221 ods. 1 písmeno e) OSP súd rozhodnutie zruší, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný.

V danom prípade súd prvého stupňa rozhodol vo veci, v ktorej sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, ani sám nezačalo konanie podľa § 81 ods. 1 OSP, preto bolo potrebné jeho rozhodnutie zrušiť, a keďže konanie sa nezačalo, nebolo potrebné ho ani zastaviť.

Preto bolo rozhodnuté spôsobom uvedeným vo výrokovej časti.

Poučenie:

Toto uznesenie nemožno napadnúť odvolaním.